

OKUL YÖNETİCİLERİNİN EVLİLİK DOYUM DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Recep KOÇAK**

ÖZET

Bilginin en önemli güç olmaya başladığı günümüz bilgi çağında, bir eğitim kurumu olarak okulların kaliteli ve etkili bir eğitim vererek beklenen toplumsal ihtiyacı karşılayabilmesi büyük oranda okulun nasıl yönetildiğine ve yöneticilerinin performansına bağlıdır. Okul yönetiminin performansı ise okul yöneticilerinin, sahip olmaları gereken birçok nitelik yanında, ruhen ve bedenen sağlıklı olmaları ile bağlantılı olabilir. Bu açıdan bakıldığında evlilik doyumunun yaşam doyumu ile olan bu ilişkisi, yaşamın bir diğer önemli parçası olan iş hayatını da etkilememesi, okul yöneticisinin işindeki performansını, kalite ve verimliliğinin ev (aile) yaşantılarından bağımsız olması beklenemez. Bu nedenle araştırmanın temel amacı da okul yöneticilerinin evlilik doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Araştırmanın evrenini, Tokat ili, ilçeleri, kasaba ve köylerinde görev yapan, yaklaşık 500 evli ilköğretim okulu yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırma bu evrenden ulaşılabilen 201 bay ve 5 bayan olmak üzere toplam 206 evli okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma verilerinin, Kışlak (1996) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Evlilik Uyum Ölçeği" ve araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile verilerinin toplandığı betimsel tarama modellenmiş bir araştırmadır. Araştırmada okul yöneticilerinin evlilik doyum düzeylerinin yaş, cinsiyet, sağlık durumu, yaşanan yerleşim birimi, evlilik süresi, evlilik sayısı, çocuk sayısı, evlilik şekli gibi bağımsız değişkenlerle ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticisi, Evlilik Doyumu

Analysis Of Marital Satisfaction Levels Of School Administrators According To Various Variables

ABSTRACT

In contemporary information age the quality of the school education is thought to be linked directly to the good management of the school. Accordingly, the good management of a school requires physical and psychological well-being of its administrator in addition to various qualifications that the administrator should have. Physical and psychological well-being of a person is expected to be closely related to his home life where he spends most of his time. Thus, the relationship between marital satisfaction and life satisfaction has considerable repercussions on business life which is another significant part of life and the performance, quality and efficiency of a school administrator can not be expected to be independent of his family life. As an educational institution, a school can meet the social need through providing qualified and effective education depending on

* Bu makale, 2006 yılında Yrd. Doç. Dr. Recep KOÇAK'ın danışmanlığında Celal Kadir ÇELİK tarafından hazırlanan yüksek lisans tezindeki veriler kullanılarak hazırlanmıştır.

** Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi srecepkokac@hotmail.com

the performance and the way of management of the school administrator. Therefore the primary purpose of the research is to investigate marital satisfaction levels of school administrators according to various variables.

Approximately 500 married primary school administrators who serve in downtown Tokat and its towns and villages constitute the survey population. The research was conducted with a total of 206 married primary school administrators, 201 male and 5 female, with whom contacts could be established. The data of this research were gathered via "Marital adjustment scale" adapted to Turkish by Kışlak and "Personal Information Sheet" prepared by the researcher himself. In this study survey based descriptive scanning model was employed. Marital satisfaction levels of school administrators are presented with various independent variables such as age, sex, health state, accommodation unit, marriage duration, the number of marriages, the number of children and form of marriage.

Keywords: School Administrator, Marital Satisfaction

1. GİRİŞ

Eğitim sisteminin amacına ulaşması eğitim programının uygulandığı yer olan okullar yoluyla olabilir. Okulların belirlenen amaçlara ulaşabilmesi, yani Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirlenen "ideal insanın" yetiştirilmesi, okullarda verilen eğitimin niteliğine bağlıdır. Okul eğitiminin nitelikli olması yani etkili verimli olabilmesi okulların iyi yönetilmesi ile doğrudan ilişkili görülmektedir. Toplumun temel değişim gelişim dinamiği olan okulların iyi yönetilmesi yöneticinin işinden sağladığı huzur, mutluluk ve doyumla doğru orantılı olduğu bilinen bir gerçektir. Bu açıdan bakıldığında bir insanın özellikle okul yöneticisinin işinden sağladığı doyum ve huzurun ev yaşantısından, evlilik doyumundan bağımsız olmadığı görüşü birçok araştırmacı tarafından kabul görmektedir (Suitor, 1991., Turan, 1997 and Lye, Biblarz 1993).

Zira iş yaşantısı insanların hayatında çok önemli bir yer işgal etmektedir. İşinden memnun olmayan bir bireyin bu memnuniyetsizliğini diğer yaşantı alanlarına yansıtması zor görünmektedir. Bu nedenle insan hayatında en önemli yaşam alanları olan iş ve evlilik yaşantılarının birbiriyle açık şekilde ilişkili olduğu düşünülmektedir. Hele stres faktörleri yüksek bir meslek olan eğitim yöneticileri düşünüldüğünde bu ilişkinin daha da kuvvetli olması beklenebilir. Evliliklerinde üst düzey doyum sağlayamayan bireylerin, iş doyumları da bu bakış açısından hareketle yüksek olması beklenemez. (Birtchnel, 1998., Tynes, 1990., Barling, 1984). Sosyal bir varlık olan insan duygusu, düşünce ve davranışlarıyla bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Okul yöneticilerinin işteki başarısında veya başarısızlığında mutlaka sosyal çevresinin etkisi büyüktür (Güler, 1990., Kiecolt, Glaser and Newton, 2001). Bu sosyal çevrelerin başında ise kuşkusuz aile gelmektedir. Yönetici, aile ortamındaki olaylardan tamamen sıyrılamaz. İster istemez aile içindeki genel durumu iş

ortamına yansiyacak ve okuldaki görevini etkileyecektir. Bu nedenle; yöneticinin mesleğindeki performansı ve sağladığı doyumun, aile ortamındaki olumlu olumsuz yaşantılardan etkilenmesi muhtemeldir. Eğitim yöneticisinin performansını etkili kullanarak işinde verimli olması ve yüksek doyum sağlayabilmesi için aile ortamının huzurlu ve evlilik doyumunun yüksek olması beklenmektedir. Bu anlamda araştırmanın en önemli amacı okul yöneticilerinin evlilik doyum düzeylerinin yaş, cinsiyet, sağlık durumu, yaşanılan yerleşim birimi, evlilik süresi, evlilik sayısı, çocuk sayısı, evlilik şekli gibi çeşitli bağımsız değişkenlerle ilişkilerini incelemektir.

2. YÖNTEM

İlköğretim okullarındaki yöneticilerin evlilik doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma tarama yöntemine dayalı betimsel araştırmadır.

Araştırmanın evrenini, Tokat ili, ilçeleri, kasaba ve köylerinde görev yapan, yaklaşık 550 evli ilköğretim okulu yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırma için toplam 382 veri ölçeği dağıtılmış ve ancak 229 tanesi doldurulmuş olarak geri toplanabilmiştir. Evli olmayan okul yöneticilerinin, evlilik durumunu ölçeğin uygulandığı zamanda yaşamadıkları için, verdikleri cevapların gerçekçi olmayacağı düşünülerek doldurulan ölçme araçlarından 23 tanesi değerlendirilmeye alınmamıştır. Snuç olarak araştırmada, toplam 206 evli ilköğretim okulu yöneticisi tarafından tam olarak doldurulan ölçekler değerlendirilmeye alınarak analizler yapılmıştır.

Araştırmada deneklerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi için “Kişisel Bilgi Formu”, evlilik doyumlarını ölçmek için ise orijinal hali Locke ve Wallace tarafından geliştirilen ve Kışlak (1996) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Evlilik Uyum Ölçeği” kullanılmıştır.

Evlilik Uyumu Ölçeği

Kışlak (1996) tarafından Türkçe’ye uyarlanıp geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ), evlilik ilişkisinden alınan doyum ve evlilik uyumunu ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, seçenek sayıları farklı 15 maddeden oluşmaktadır. Her madde, seçenek sayısına göre farklılaşan 0 ile 6 arasında bir puan almaktadır. Buna göre; 1. madde 0 – 6 puan, 2. – 9. maddeler 0 – 5 puan, 10. ve 14. maddeler 0 – 2 puan, 11. ve 13. maddeler 0 – 3 puan, 12. madde eşlerden biri için evde oturmak diğeri için dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 0 puan, eşlerin her biri için dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 1 puan, eşlerin her biri için evde oturmak seçeneği işaretlenmişse 2 puan ve 15. madde 0 – 2 puan arasında puanlanmaktadır.

Ölçekten alınan toplam puan 0 – 60 arasında değişmektedir. 43 puanın üzerinde alanlar doyumlu, altında alanlar ise doyumsuz olarak kabul edilmiştir.

Kışlak (1996) ölçeğin güvenilirliği için yaptığı çalışmada Cronbach alfa katsayısı ve iki yarı güvenilirlik katsayısı hesaplamıştır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .80, iki yarı güvenilirlik katsayısı da .67 olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada ölçeğin ölçüt geçerliği için aile yapısını değerlendirme aracı (AYDA) ile arasındaki korelasyona bakılmış ve iki ölçekten alınan puanlar arasında .66'lık bir korelasyon hesaplanmıştır. Ayrıca, kadınların ve erkeklerin EUÖ ve AYDA'daki toplam puanları arasındaki korelasyona bakılmış, geçerlik katsayısı kadınlar için .76, erkekler için ise .54 olarak bulunmuştur. Her iki katsayı da anlamlı bir ilişkiyi yansıtmaktadır (Kışlak, 1996).

3. BULGULAR VE YORUM

Tablo 1. Okul Yöneticilerinin Evlilik Doyumlarına Göre Dağılımı

<i>Evlilik doyum durumu</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>Doyumsuz</i>	<i>57</i>	<i>27.7</i>
<i>Doyumlu</i>	<i>149</i>	<i>72.3</i>
<i>Toplam</i>	<i>206</i>	<i>100</i>

Tablo-1 incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticilerin % 27.7'sinin evliliklerinden doyum sağlayamadığı, % 72.3'ünün ise evliliklerinden doyum sağladıkları anlaşılmaktadır. Doyum sağlayamayanların oranını doyum sağlayanlardan daha az olmasına rağmen önemli bir orandaki okul yöneticisinin evliliklerinde doyumsuz olması oldukça dikkate değer bulunmaktadır.

Tablo 2. Okul Yöneticilerinin Evlilik Süresine Göre Dağılımı

<i>Evlilik oldukları yıl sayısı</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>1-5 yıl</i>	<i>31</i>	<i>15.0</i>
<i>6-10 yıl</i>	<i>35</i>	<i>17.0</i>
<i>11-15 yıl</i>	<i>43</i>	<i>20.9</i>
<i>16-20 yıl</i>	<i>31</i>	<i>15.0</i>
<i>21 yıl ve üzeri</i>	<i>66</i>	<i>32.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>206</i>	<i>100</i>

Tablo-2. incelendiğinde okul yöneticilerinin % 15.0'ünün 1-5, % 17.0'sinin 6-10, % 20.9'unun 11-15, % 15.0'inin 16-20 ve % 32.0'sinin 21 yıl ve üzeri sürede evli oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo3. Okul Yöneticilerinin Evlilik Sayısına Göre Dağılımı

<i>Evlilik sayısı</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>İlk</i>	202	98.1
<i>İkinci</i>	4	1.9
<i>Toplam</i>	206	100

Tablo-3 incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticilerinin % 98,1'inin (n=202) ilk evliliği, % 1.9'unun ikinci (n=4) evliliği yaptıkları anlaşılmaktadır. Okul yöneticilerinin evlilik sayıları göz önüne alındığında, % 98,1'inin ilk evliliği devam ettiriyor olması, aile ve evlilik kurumuna atfedilen önemin ve aile kurumunu sağlamlığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 4. Okul Yöneticilerinin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

<i>Çocuk sayısı</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
0	11	5.3
1	32	15.5
2	94	45.6
3	48	23.3
4	20	9.7
5 ve üzeri	1	0.5
<i>Toplam</i>	206	100

Tablo-4 incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticilerinde hiç çocuğu olmayanların oranı % 5.3, bir tane olanlar % 15.5, iki tane olanlar % 45.6, üç tane olanlar % 23.3, dört tane olanlar % 9.7, beş ve üzeri sayıda çocuğu olanlar % 0.5 olarak görülmektedir. Bu veriler ışığında okul yöneticilerinin ortalama çocuk sayısı 2 olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgular ülkemizde çocuk sayısının giderek azaldığı ve çekirdek aile yapısının ağırlık kazandığını söylemek mümkündür.

Tablo 5. Okul Yöneticilerinin Evinde Aile Üyeleri Dışında Sürekli Kalan Bireylerin Varlığına Göre Dağılımı

<i>Evde aile üyeleri dışında kalan var mı?</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Evet</i>	21	10.2
<i>Hayır</i>	185	89.8
<i>Toplam</i>	206	100

Tablo-5 incelendiğinde okul yöneticilerden %10.2'sinin evinde aile üyeleri dışında yaşayan bireyler bulunmakta, %89.8'inin ise bulunmamaktadır. Bu bulgu aynı zamanda Tablo-5'deki bulguyu desteklemekte olup ülkemizde en azından eğitim alanında çekirdek aile modelinin geçmiş yıllara göre daha çok yaygınlaştığı anlaşılmaktadır.

Tablo 6. Okul Yöneticilerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimine Göre Dağılımı

<i>Okulun bulunduğu yerleşim birimi</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>İl merkezi</i>	53	25.7
<i>İlçe merkezi</i>	69	33.5
<i>Kasaba, köy, belde</i>	84	40.8
<i>Toplam</i>	206	100

Tablo-6'den anlaşıldığı gibi, okul yöneticilerinin çalıştıkları yerleşim birimleri; % 25.7'si il merkezi, % 33.5'i ilçe merkezi ve % 40.8'i kasaba, köy, beldeden oluşmaktadır. Tokat ilinde kırsal kesimin yoğunluğu dikkate alındığında bu oranların beklenen sonuçlar olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Okul Yöneticilerinin Evlilik Şekline Göre Dağılımı

<i>Evlilik şekli</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>Görücü usulü</i>	98	47.6
<i>Flört</i>	50	24.3

<i>Diğer</i>	58	28.2
<i>Toplam</i>	206	100

Tablo-7 incelendiğinde okul yöneticilerinin % 47,6'sı görücü usulü, % 24,3'ü flört ve % 28,2'si diğer şekillerde evlendikleri anlaşılmaktadır. Büyük bir oranla okul yöneticilerinin görücü usulü evlenmesi, ülkemizde insanların hatta üst eğitim düzeyindeki bireylerin evlenme şeklinde, evlilik yaşantılarında kültürel değerlerin etkisinin ve geleneklere bağlılığın devam ettiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının bağımsız değişkenlere (yaş, cinsiyet, çalıştıkları yerleşim birimi, ciddi sağlık sorunu durumu, evlenme şekilleri, evlilik yılı, evlilik sayısı, çocuk sayısı, evlerinde aile üyeleri dışında kalan kimse durumu) göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis testi ve Mann Whitney U-testi uygulanmış olup, sonuçları tablolar halinde verilerek açıklamaları yapılmıştır..

Okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının yaşlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis testi uygulanmış olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Okul Yöneticilerinin Yaşlarına Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

<i>Yaş</i>	<i>N</i>	<i>Sıra Orta.</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
21-30	24	105.42				
31-40	89	92.21	3	7.94	.047	31-40 ile 51 ve üzeri
41-50	63	107.89				
51 ve üzeri	30	126.25				

$p < .05$

Tablo-8'deki Kruskal Wallis Testi Sonuçlarına göre araştırmaya katılan okul yöneticilerinin evlilik doyumları yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir [$\chi^2 (3) = 7.94, p < 0.05$]. Bu farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney U- testi uygulanmış olup bu testin sonuçlarına göre; 51 ve üzeri yaş grubundaki okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının, 31-40 yaşlarındaki okul yöneticilerinin evlilik doyumla-

rından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak; 51 ve üzeri yaşlardaki okul yöneticilerinin ve eşleri ile uyumlarının yüksek olduğu veya evlilikten beklentilerinin azalması kabul edilebilir. Ayrıca, yaş grubu olarak 51 ve üzeri torun sahibi olma dönemleridir. Torun sahibi olmaları evlilik doyumlarının yüksek çıkmasını etkilemiş olabilir. 31-40 yaşlarındaki okul yöneticilerinin ise çocuklarının gereksinimleri ve problemlerinin yoğun olduğu dönem olması nedeniyle evliliklerinde en önemli unsuru teşkil etmekte ve evlilik doyumunun düşük olmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Okul yöneticilerinin cinsiyetlerine göre evlilik doyumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için Mann Whitney U- testi uygulanmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9. Okul Yöneticilerinin Cinsiyetlerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Mann Whitney U- Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	5	115.70	578.50	441.50	.643
Erkek	201	103.20	20742.50		

$p > .05$

Yukarıdaki tablo incelendiğinde okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır (U= 441.50, $p > .05$). Benzer şekilde Çelik (2006), Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu (2006) da çalışmalarında, evlilik doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Farklılık çıkmamasının nedeni, kadın yöneticilerin sayısının çok az olmasından kaynaklanabilir. Bu araştırmadan farklı olarak, bu alanda yapılan araştırmaların büyük çoğunluğunda, evlilikten kadın ve erkeğin aynı oranda doyum sağlamadığı ortaya çıkmıştır (Kiecolt, Glaser ve Newton, 2001). Batıda yapılan araştırmaların çoğunda erkeklerin kadınlara oranla, evliliği daha yararlı ve önemli gördükleri saptanmıştır. İmamoğlu (1991) da Türkiye’de yaptığı araştırmasında kadınların evlilik doyumunun, erkeklerden düşük olduğunu saptamıştır. Diğer bir araştırmada ise evlilik süresi arttıkça, kadınların evlilik doyumunun düştüğü erkeklerin evlilik doyumunun ise arttığı sonucu ortaya çıkmıştır (Houseknecht ve Macke, 1981; Filsinger ve Wilson, 1984; Gaesser ve Whitboure, 1985; Barling ,1984) de erkeklerin mesleki doyumunu ile eşlerinin evlilik doyumunu arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir.

Okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının çalıştıkları yerleşim birimine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış olup sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Okul Yöneticilerinin Çalıştıkları Yerleşim Birimine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	101.039	2	50.519			
Gruplar içi	12464.592	203	61.402	.823	.441	Fark Yok
Toplam	12565.631	205				

$p > .05$

Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre okul yöneticilerinin çalıştıkları yerleşim birimi ile evlilik doyumları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,203)} = .823, p > .05$). Buna göre, yöneticilerin evlilik doyumlarında yaşanan yerleşim biriminin fazla etkilenmediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının, evlenme şekillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış olup sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 11. Okul Yöneticilerinin Evlenme Şekillerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	401.806	2	200.903	3.353	.037	Görücü usulü ve Diğer
Gruplar içi	12163.825	201	59.920			
Toplam	12565.631	205				

$p < .05$

Yukarıdaki tabloya göre okul yöneticilerinin evlenme şekilleri (görücü usulü, flört, diğer) ile evlilik doyumları arasında anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir [$F_{(2,201)} = 3.337, p < .05$]. Bu farklılığın hangi birimler arasında olduğunu anlamak içinse Tukey HSD testi uygulanmıştır. Bu testin sonuçlarına göre, diğer şekillerde evlenen okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının ($\bar{X} = 47.72$), görücü usulüyle evlenen okul yöneticilerinin evlilik doyumlarından ($\bar{X} = 44.48$) yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak; görücü usulü evlenenlerin eşlerini seçme şanslarının olmaması düşünülmektedir. Çelik (2006) ise evlilik şeklinin, evlilik doyumuna etki etmediği sonucunu bulmuştur.

Okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının, evlilik sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış olup sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 12. Okul Yöneticilerinin Evlilik Sürelerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	169.989	4	42.497			
Gruplar içi	12395.642	201	61.670	.689	.600	Fark Yok
Toplam	12565.631	205				

$p > .05$

Yapılan analiz sonuçlarına göre okul yöneticilerinin evlilik sürelerine göre evlilik doyumları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir [$F_{(4,201)} = .689, p > .05$]. Çelik (2006) de çalışmadaki gibi, evlilik yılının evlilik doyumunu farklılaştırmadığını belirtmiştir. Anderson, Russel ve Schumm (1983), evlilik doyumunun evliliğin ilk yıllarında düşük olduğu, evlilik süresi ilerleyip çocuklar evden ayrıldıktan sonra yükseldiği şeklinde bulgular elde etmişlerdir; Spainer, Lewis ve Cole, (1975) de benzer sonuç bulmuştur. Turan (1997) çalışmasında, evlilik süresinin erkekler için anlamlı, kadınlar için anlamlı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Fıfıloğlu (1992)'nin çalışmasında da bu araştırmanın sonuçları ile örtüşen bir bulguya ulaşılarak, evlilik süreleri ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Okul yöneticilerinin ilk evliliği olanlarla ikinci evliliği olanlara göre evlilik doyumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı Mann Whitney U-testi uygulanarak test edilmiş olup sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13. Okul Yöneticilerinin İlk Ve İkinci Evlilikleri Olmasına Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Mann Whitney U- Testi Sonuçları

<i>Evlilik Sayısı</i>	<i>N</i>	<i>Sıra Ortalaması</i>	<i>Sıra Toplamı</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
<i>İlk</i>	202	102.47	20699.50	196.50	.078
<i>İkinci</i>	4	155.38	621.50		

$p > .05$

Yapılan analiz sonuçlarına göre, ilk evliliği olan okul yöneticileriyle ikinci evliliği olan okul yöneticilerinin evlilik doyumları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($U= 196,50$, $p> .05$). İstatiksel olarak anlamlı farklılık olmaması ikinci evliliği olan okul yöneticilerinin sayısının çok düşük olmasa bağlanabilir.

Okul yöneticilerinin evlilik doyumlarının, çocuk sayılarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis testi uygulanmış olup sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 14. Okul Yöneticilerinin Çocuk Sayılarına Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

<i>Çocuk Sayısı</i>	<i>N</i>	<i>Sıra Ort.</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
0	11	98.91	5	2.40	.790	Fark Yok
1	32	94.42				
2	94	108.72				
3	48	100.36				
4	19	107.18				
5 ve üzeri	2	69.00				

$p > .05$

Yapılan Kruskal Wallis Testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin çocuk sayılarına göre evlilik doyumları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [$\chi^2 (5) = 2.40$, $p> 0.05$]. Ayrıca Çelik (2006) aynı sonuca ulaşmıştır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul yöneticilerinin büyük bir bölümü (%72,3) evliliklerinden doyum sağlamaktadır. Geri kalan %27,7'lik kısım ise evliliklerinden doyum sağlayamamaktadır. Yaşları 31-40 arasında olan okul yöneticilerinin evlilik doyumları, 51 ve üzeri yaştaki okul yöneticilerinin evlilik doyumlarından düşüktür.

Daha yaşlı olan 51 yaş ve üzerindeki evlilik doyumlarının daha yüksek olması bu yaş gurubunun torun sahibi olmaları ile ilişkili olabilir. Torun sahibi olmaları genel olarak yaşam doyumlarını ve evlilik doyumlarının yüksek çıkmasını etkilemiş olabilir. Buna karşın ise 31-40 yaşlarındaki okul yöneticilerinin ise çocuklarının gereksinimleri ve problemlerinin yoğun olduğu dönem olması nedeniyle evliliklerinde en önemli unsuru teşkil etmekte ve evlilik doyumunun düşük olmasına neden olduğu düşünülmektedir. Görücü usulü ile evlenen okul yöneticilerinin evlilik doyumları diğer şekilde evlenen okul yöneticilerinininkinden düşük bulunmuştur. Bunun nedeni olarak; görücü usulü evlenenlerin eşlerini seçme şanslarının olmaması düşünülmektedir. Bu konuda araştırma yapan Çelik (2006) ise evlilik şeklinin, evlilik doyumuna etki etmediği sonucunu bulmuştur. Okul yöneticilerinin evlilik doyumlarında cinsiyete, çalıştıkları yerleşim birimine, evlilik sürelerine, ilk veya ikinci evliliği olmalarına, çocuk sayılarına, göre anlamlı farklılaşma bulunmamıştır. Benzer d Çelik (2006), Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu (2006) da çalışmalarında, evlilik doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. . Fışiloğlu (1992)'nin çalışmasında da bu araştırmanın sonuçları ile örtüşen bir bulguya ulaşılarak, evlilik süreleri ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tüm bu sonuçlar daha etkili ve kaliteli bir eğitim için okul yöneticisinin önemi dikkate alındığında, okuldaki eğitim kalitesinin arttırılmasında yöneticinin ev yaşantılarının göz ardı edilemeyeceği bir gerçektir. Bu bulgular ışığında okul yöneticileri için, daha etkili hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmesi gerektiği ve kul yöneticilerinin performans ve verimliliğini arttırma adına, yöneticilere verilen bu hizmet içi destek kurslarında aile içi ilişkiler, etkili sorun çözme becerileri, eşler arası iletişim gibi konulara yer verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Anderson, S. A., Russel, C. S ve Schumm, W. R.(1983). "Perceived marital quality and family life- cycle categories: A further analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 45: 127-139.
- Barling, J. (1984).Effects of husbands' work experiences on wife's marital satisfaction. *The Journal of Social Psychology*. 124: 219-225.
- Birtchnel, J. (1998). The Assessment of the marital relationship by questionnaire. *Sexual and Marital Therapy*, 3 (1), 57-70.
- Çelik, M. (2006), *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Fıfıloğlu, H. (1992). Lisansüstü öğrencilerin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7: 16-23.
- Filsinger, E. E. and Wilson, M. R. (1984). Religiosity, socioeconomic rewards and family development: predictors of marital adjustment, *Journal of Marriage and the Family*, 46(3): 663-670.
- Gasser, L. D. ve Whitboure, K. S. (1985). Work identity and marital adjustment in blue collar men. *Journal of Marriage and the Family*, 47(3): 747-751.
- Güler, M. (1990). Endüstri işçilerinin iş doyumunu ve iş verimine depresyon, kaygı ve diğer bazı değişkenlerin etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Houseknecht, S. K. ve Macke, A. S. (1981). Combining marriage and career: the marital adjustment of professional women. *Journal of Marriage and the Family*, 43: 651-661.
- Kıflak, Ş. ve Çavufođlu, Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3(9): 61-68.
- Kıflak, Ş. (1996). Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kiecolt, W., Glaser J. K. ve Newton, T. L. (2001). Marriage and health: his and hers. *Psychological Bulletin*, 127, 4: 472-503.
- Lye, D. N. ve Biblarz, T. J. (1993). The effects of attitudes toward family life and gender roles on marital satisfaction. *Journal of Family Issues*, 14(2), 157-188.
- Spainer, G. B., Lewis, R. A ve Cole, C. L (1975). Marital adjustment over the family life cycle: the issue of curvilinearity. *Journal of Marriage and the Family*, 37, 263-275.
- Suitor, J. J. (1991). Marital quality and satisfaction with the division of household labor across the family life cycle. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 221-239.
- Turan, M. (1997). Erzurum'daki evli çiftlerin evlilik ilişkilerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Tynes, S. R. (1990). Educational heterogeneity and marital satisfaction between spouses. *Social Science Research*, 19, 153-174.